

מה אהבתי

הקדן לעידוד שניים מקרא ואחד תרגום, בקיאות בפרשה ומפרשי התורה • לזכר מ"ה קדושי מירון

אפשר להתחבא בסוכה?
רצון השם

למה שמחים בחג האסיף?
בעין החג

איך הופכים את האווירה בבית?
חיים למוציאם

שמחת תורה? יש, יש!
מתחילים משמו"ת

כך מגיעים לשמחה אמיתית

צילום: שוקי לרר

חיים למוציאיהם

זווית אמונית
מגדולי הדורות זיע"א ויבלחמ"א

את הדברים הבאים, המחזקים כל לב ומועניקים את השמחה ללבבות, אמר ראש הישיבה מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל באחת משיחות החיזוק שנשא באורח קבע:

שמעתי פעם מאדם מבוגר שהיה חולה וחלש, ואמר (כנראה שמע את זה ממישהו): "עס איז געווען גוט, און עס וועט זיין גוט, און עס איז גוט", כלומר: היה לי טוב כל הזמן, ויהיה לי טוב, וגם עכשיו טוב לי! כי כל דעביד רחמנא לטב עביד, וכל המציאות כפי שהיא - הכל לטובה.

והכרתי עוד אדם שהיה חלש וסבל ייסורים לעת זקנתו, וכששאלו אותו מה שלומו, השיב ואמר: "ס' איז אזוי גוט אז בעסער קען ניט זיין", כלומר: מצבי הוא טוב כל כך, שלא יכול להיות יותר טוב מזה! וזה נכון באמת, מפני שהכל בידי שמים, וכל דעביד רחמנא לטב עביד, אם כן זהו הכי טוב שיכול להיות, 'בעסער קען ניט זיין'.

ופעם היה אדם חולה וחלש שלא היה כל כך מבוגר, ושאלתי אותו איך הכוחות שלו, וכיצד הוא מצליח בלימוד, האם כמו שהיה פעם או פחות, ואמר לי שאין לשאול למה היום אינו בכוחותיו כמו פעם, אלא השאלה היא למה פעם היה יותר טוב... וגם היום מצבו טוב, כי כל דעביד רחמנא לטב עביד רק השאלה היא למה פעם היה יותר טוב, וזה באמת אינו יודע מדוע, מפני מה זכה שיהיה יותר טוב.

וכך, עם חיים של אמונה, אדם שתמיד שמח בחלקו ושרוי במצב רוח טוב, ובפרט מי שהוא בעל משפחה - כשהוא חי באמונה ושמח בחלקו וכל הנהגתו בשמחה, גם כל המשפחה מאושרת ויש אווירה נעימה בבית. ואפשר גם לדבר בבית מעט ב'הומוור', ולחנך שהכל לטובה, ובזה יש שמחה לא רק לעצמו אלא לכל המשפחה שלו, ובכל מקום שהוא מגיע ונמצא, נעים להיות בחברתו. זוהי המעלה של אמונה ושל השמח בחלקו.

והשמח בחלקו שייך רק עם אמונה! ויש סיפורים ועובדות על השמח בחלקו, איזו הצלחה שיש בזה, וגם התורה נקנית בזה, והוא אחד מהדברים שהתורה נקנית בהם, שמביא להצלחה בתורה.

וכשאדם שמח בחלקו זה גם נתון כוחות נפש, ואילו

חסרון הוא יותר מדי, אבל 'שמחה' מותר וצריך להיות.

ושמעתי שרבי עקיבא איגר היה פעם באיזו מסיבה, ואחד מהיושבים שם אמר בדיחה, ושאל רבי עקיבא איגר מה הוא מתכוון, והשיב שאמר בדיחה, ואמר רבי עקיבא אם כן זהו 'מושב לצים' ואיני רוצה להיות כאן, וקם והלך משם. כי לומר סתם בדיחה זהו ליצנות ומושב לצים, אבל לדבר בשמחה ובאווירה נעימה זה לא בדיחה אלא ענין אחר.

והעיקר הוא להיות שמח בחלקו, שזה דבר גדול שצריך סיעתא דשמיא וגם צריכים איזה פעולות בשביל זה, לזכות לסייעתא דשמיא להיות שמח בחלקו, ובעזרת השם נזכה כולנו להיות שמחים בחלקנו!

(מתוך דרני החיזוק 492)

עם חוסר שמחה אין כוח וכמעט שאי אפשר לעשות שום פעילות, כידוע שהעצבות גורמת לעצלות (שערי קדושה ח"א ש"ב) ושניהם תלויים זה בזה, זריזות עם שמחה תלויות זה בזה וכן העצבות והעצלות תלויות זה בזה.

אלו הם ענייני ההנהגה של השמח בחלקו, וכאמור זה תלוי גם באמונה, אבל זה גם מביא לחיים מאושרים! ויש תפילות שמותפלים על שמחה, ובברכות נישואין יש ברכה 'שמח תשמח רעים האהובים', והיא ברכה על שמחה, ובתפילה מבקשים 'שמחנו בישועתך', ובברכות ההפסדה 'שמחנו באליהו הנביא'.

אמנם, אמרו חז"ל (ברכות לא, א) "אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, שנאמר אז ימלא שחוק פינו" וגו', אבל שמחה צריכה להיות, ורק 'שחוק' הוא

נשראש הישיבה קרא להשרות שמחה בבית

המסר המרגיע והמשמח לחג, שפורסם ברבים בקולו ובתמונתו של ראש הישיבה, כלל גם הוראות מעשיות: "צריך לראות שתהיה אווירה נעימה בבית, לדבר בהומוור, לעשות אווירה של שמחה אווירה נעימה".

הגר"ג אף עודד את הציבור ואמר: "יש להתחזק באמונה. בעזרת השם בסוף יהיה טוב, הכל זה לטובה. גם עכשיו זה טוב, זה הכי טוב שיכול להיות - והסוף יהיה עוד יותר טוב".

לכל זכור כיצד קרא ראש הישיבה מרן הגר"ג אדלשטיין זצ"ל בחול המועד סוכות תשפ"א, בעיצומה של מגפת הקורונה להורים להשרות שמחה בבית. באותה עת, התפרסמו הוראות לגבי קיום שמחות בית השואבה שלא באופן המוני כרגיל, וכן החלו דיבורים אודות שמחת תורה, שייחג באופן שונה מהרגיל.

ודוקא אז, קרא ראש הישיבה, הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל לציבור להרבות באווירת שמחה בבית.

מתחילים משמורת

עצות והיגיים על מצוות קריאת
"שניים מקרא ואחד תרגום"

שישן ושמחה בשמחת תורה

הרב יהושע כהן

אמת, זה לא היה קל לו.

היו שבועות שהדבר היה כרוך ממש במאמץ רב. לשבת מידי יום שיש בהקפדה ודביקות ולקרוא שנים מקרא, גם כשיש נסיעות או שמחות, זו לעיתים משימה כבדה מאד. לשמור על הרצף, מבלי לאבד אף שבוע, בתחילת הדרך, היה נראה בעיניו כמו הר גבוה. אבל כעת ב'שמחת תורה', רק נוכל לקנא בתחושת הסיפוק המיוחדת שיש לו. הוא זוכה לבוא לשמחת תורה, לא רק עם חומש 'דברים' אותו הוא קרא אתמול בלילה בתיקון ליל הושענא רבה, אלא הוא זוכה להגיע עם כל התורה כולה. כשהוא אמר בהלל של שמיני עצרת: 'זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו', הוא ידע שיש לו סיבות טובות לכך.

החגיגה והשמחה שלו על שזכה לסיים את התורה כולה, להתמיד ולקרוא בכל שבוע, ואף להקפיד לקרוא ברצף בלא שום הפסקות באמצע - כדעת חכמי הקבלה, היא כה מרגשת ונפלאה.

ויותר התעצמה זו והופלה, אחרי שהבין כי זכה לעסוק בשמותיו הקדושים של הקב"ה, שכן לפני מספר ימים הוא למד בפרשת האזינו, את הפסוק: "עֲרֹף פְּמִטֵּר לְקָחֵי, תִּגַּל פֶּטֶל אֶמְרָתִי.. כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא, הִבֵּן גִּזְלֵי לְאַלְהֵינוּ" (דברים לב, ב-ג), וגילה את אשר למדו רבותינו מכאן, כי התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה (ראה מהרש"א ברכות כא. ועירובין ג).

ובאמת שהדברים כידוע כבר מפורשים בזהר הקדוש (משפטים, דף קכד ע"א), וזה תרגום לשונו: "כל מי ששומר דרכי התורה ועוסק בה - **כמי שעוסק בשם הקדוש**, שלמדנו שהתורה כולה היא השם של הקב"ה, ומי שמתעסק בה - כאילו עוסק בשם הקדוש". וכן הוא בעוד כמה מקומות בזהר"ק, וכפי שהאר"ך לבאר באורך הנפש החיים (שער ד פרק ט).

נהגה כן, אם 'ארבעת המינים' משמחים ומרגשים אותנו, בין היתר משום שהם כידוע רומזים על שמותיו של הקב"ה (ראה בית יוסף סי' תנא, וחזון עובדיה סוכות עמ' שנב), הרי חשוב שנדע שגם במשך כל

המבוקשת, הוא זוכה להגיע ל'זאת הברכה' עם ברכה אמיתית על ראשו.

יודעי דבר מעידים, כי שמחת תורה של מי שלמד את הפרשה דבר שבוע בשבוע, והריקודים של מי שקרא שנים מקרא באדיקות בכל שבת - בלי חורים וחיסורים, וסיים כעת בשמחת תורה, הם אחרים ועמוקים יותר. עצומים וגדולים לאין שיעור. כאלו שיעלו ויגביהו אותו, טפחיים ויותר מעל הקרקע בשעה שהוא רוקד עם ספרי התורה בשמחת תורה.

ובצדק, שכן אדם כזה ברור שהוא יוכל להשיב בחיוב ולענות בחיוב, על השאלה הידועה בשיר: **שמחת תורה? יש, יש! כן יש גם יש!**

אמנם מן הסתם ישנם גם לא מעט שחשים מרמור או תסכול, עוגמת נפש גדולה שמזדחלת בקצה הגרון, מכך שלא הצליחו לקרוא או להתמיד במצוה זו במשך השנה האחרונה. אבל דוקא להם נפנה בבקשה: אל תפול רוחכם. בהחלט ודאי שגם מי שלא זכה לסיים, צריך להגיע ולקפץ, לשמוח ולרקוד עם התורה. אבל אדרבא, מכאן ואילך החלש יאמר חזק אני.

כן, דוקא עכשיו בעיצומם של הריקודים הסוערים, כדאי לזכור זאת ולקחת את הלהט והזכרונות המרגשים הללו, ולצאת בהחלטה ברורה, שבשמחת תורה הבאה אתם גם תהיו שם, אתם גם תהיו חתני תורה, ותרקדו מתוך ערגה וכיסופין ובעיקר קשר אמיתי ועמוק, קשר שלא ינתק באמצע חומש בראשית, אלא קשר רצוף עד לשמחת תורה הבאה.

ביום שמחת תורה, כשאנחנו רוקדים עם ספרי התורה בשמחה ובהתלהבות עד אין קץ, חושקים בה ונוודרים שלא נעזבנה לעולם ועד, חשוב ורצוי שנוסיף עוד הבטחה קטנה. בשעה שאנחנו אוחזים ומנשקים את ספר התורה, רצוי שנלחש את הדברים הבאים: גם אחרי שתכף אמסור את הספר ליהודי אחר, **אמשיך לאחוז אותך** ולעקוב אחריו תורה קדושה, כל השנה. אנחנו יודעים שיש לך תמיד מה להגיד, יודעים שהלקח והפרשנות שלך, תמיד הכי מדויקים והכי מעודכנים, ושהמסרים שלך לא נס ליחם לעולם.

וכדברי רש"י בפרשתנו על הפסוק המפורסם שכל ילד קטן (ראה שיע' ז"ד רמב"ה) מכיר ויודע בעל פה: **"תורה - אשר צוה לנו משה מורשה היא לקהלת יעקב, אחזנה - ולא נעזבנה"**

בשבת השנה כולה, יש לנו אפשרות זכות לעסוק בשמחת הקדוש של הקב"ה.

זהו בעצם מה שאנחנו אומרים בתפלת המועד: "ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת", כי על ידי שאנחנו לומדים תורתו יתברך, שכינתו שורה עלינו ושם ה' נקרא עלינו (וראה גם להרמב"ן בהקדמתו לספר בראשית, ובעל הטורים ריש חומש דברים).

...

אכן, יש רק לקנא במי שניגש ורוקד עם ספרי התורה בשמחת תורה, אחרי שהוא יודע, שבמשך השנה כולה, הוא הקפיד גם התאמץ להיות בקשר עם הספר הקדוש הזה מידי שבוע, בקריאת שנים מקרא, ובלימוד הפרשה כראוי.

מי שידע שהקשר שלו עם 'התורה שבכתב', לא מסתכם רק בהקשבה בחצי אוזן לקריאת התורה בשבת, אלא לימוד ושינון, והשתדלות להכיר ולהבין את הפסוקים והמקראות על מכונם.

אחרי כל העמל הזה, מידי שבוע, ברור שהוא יכול לקרוא לעצמו 'חתן תורה' בצדק, גם מבלי לשבת במזרח ולרכוש כיבוד לקידוש, וגם מבלי לקנות את העליה

מתי זמן קריאת שמו"ת "זאת הברכה"?

הזמן הנכון לקרוא שניים מקרא ואחד תרגום של פרשת "זאת הברכה" לכתחילה (גם בחו"ל), הוא ביום 'הושענא רבה' שהוא ערב 'שמיני עצרת', או בליל שמיני עצרת (כך לדעת הגר"ע יוסף זע"א, ע"י יב"א חלק יא סימן ח אות ג).

ואם שכח או נאנס נכון שיקראנה בבוקר השכם לפני תפלת שחרית [ובחו"ל שעושים "שמחת תורה" רק ביו"ט שני של "שמיני עצרת"], יכולים לקרותה גם ביום טוב ראשון של שמיני עצרת כולן, כי העיקר לסיימה עד יום שמיני עצרת, קודם סיום הקריאה של החזן בבית הכנסת, כדי שישלים פרשיותיו עם הציבור דווקא (חזו"ט סוכות תת. חזו"ע שבת א, כסס. וע"ע כה"ר רפח, כט).

אם 'ארבעת המינים' משמחים ומרגשים אותנו, בין היתר משום שהם כידוע רומזים על שמותיו של הקב"ה, חשוב שנזכור שגם במשך כל שבחות השנה כולה, יש לנו אפשרות זכות לעסוק בשמות הקדוש של הקב"ה

אורות מקיפים בצל כנפי הסוכה

מהו אור המקיף של החג? מדוע הגויים עומדים לבעט בסוכה שחיתתן להם לעתיד לבוא, ומה זה מלמד אותנו? מדוע נקרא החג בשלל שמות שנאלצה? מה עלינו לעשות כדי לשמוע את בת הקול הקוראת אלינו משמיים? ומדוע ד' המינים נקראו 'נלי קרב'? // המשפיע הרה"צ מאיר נחמן אלחדד שליט"א במאמר מיוחד לחג הסוכות

ונאשר יקראוך מן השמים

עיקר הזכירה בימי החג היא כי הקב"ה קורא לנו באמצעות בת קול, שמהדהדת בתוכנו בדמות היום-טוב שזכינו לו. מהותה של קריאה זו היא לדעת שהעולם כולו יכיר כי הנהגתו היא על פי רצונו יתברך בלבד.

ונעמיק בשורש העניין: בכל יום טוב השם יתברך עשה דבר כלשהו המורה כי כל העולם מתנהג רק על פי רצונו. כך בפסח שידד כל המערכות על ידי המכות וקריעת ים סוף שהוציאנו ממצרים באותות ובמופתים, בחג השבועות נתן לנו את התורה על ידי קולות וברקים ובחג הסוכות סיכך על אבותינו במדבר בענני הכבוד שהקיפו אותם. ולכן, נקרא יום-טוב "מקרא קודש", על שם שמכריז וקורא שכל העולם מתנהג רק על פי רצונו יתברך. ואנו, כל אחד לפי שמיעתו הרוחנית והרגשתו הפנימית את קריאה זו, כך חודרת ללבבו שמחת ה'ו"ט.

וכסגולה לשמוע קריאה זו צריך גם להישמר מדיבורים שהם התיכף ממהותה, הנהגת השם האבסולוטי בעולם. כאשר אנו מרגילים לשוננו לומר "זה מאושר מדעית" ח"ו, "דבר זה נחקר ע"י החוקרים", אנו מחזקים את האמונה רח"ל בחכמי הטבע, מחשיבים את דעתם ומאמיני בחכמתם המוטעית, וכך נמנעת מאיתנו הזכות להאזין לקול קריאת היום-טוב. אדרבה, נשגב בפה מלא כי כופרים אנו לגמרי בחכמת הטבע וכי הבריאה כולה אינה מתנהגת אלא על פי רצונו יתברך.

נלי הקרב

לא בכדי מכנה רשב"י זיע"א בזהר הקדוש את ארבעת המינים כ'מאני קרבא' - כלי מלחמה, כלי קרב. וכך ביארו תלמידי הבעש"ט את מה שנאמר בזה"ק 'מאן נצח? מאן דאחיד מאני קרבא בידוהי' (מי מנצח? מי שאוהו את כלי המלחמה בידיו). וכתבו, כי הביאור בדברים אלה הוא שעל כל אדם לדעת כי נצחון הקרב בעוה"ז הוא רק על ידי הבורא יתברך שנקרא 'איש מלחמה', והוא ינצח בסופו של דבר בכל המלחמות, כמו שאומר דוד המלך ע"ה "ואתה מרום לעולם השם", ומבאר רש"י: "תמיד ידך על העליונה".

אך מי נקרא מנצח? רק מי שאוהו את כלי המלחמה בידיו ולא מניח את כלי המלחמה, שאלה הן האמונה וכוח התפילה מידי, ועל ידי כך בוודאי ינצח.

השם יתברך יזכנו שלא להניח לעולם את כלי המלחמה מידינו עד אשר נזכה שיתמלא שמו של השם יתברך, בביאת משיח צדקנו, בב"א.

היא לסוכות. חג, הוא מלשון מחוגה (יעגל, מקיף) וזהו הכינוי לכל חודש תשרי שבראשו אנו ממליכים את הקב"ה ומרוממים אותו באמונתנו על כל חלקי השנה, ועל כל כוח המדמה (הדמיון שניחנו בו). הא כיצד? כפי שכתב הנביא ישעיה: "ובמחוגה יתארהו", דהיינו, שהשבחים והתארים שבהם משבחים את השם יתברך שהם בחינת כוח המדמה - שהרי כל התארים והשבחים שאנו מדמים אותו יתברך הם רק עבורנו ולשבר את אוזנינו (כוח המדמה) - כי בפנימיות השכל השם יתברך מופשט לגמרי מכל השבחים והתארים. נמצא, שכל השבחים והתארים הם בבחינת המדמה, ועל כן כשכוח המדמה מבורר ומתוקן - אזי יכולים לסדר ולתאר שבחים ותארים לו יתברך. כי כשאין כח המדמה מתוקן אזי אין יודעים כלל לתאר אותו יתברך כביכול בשבחים ובתארים. זהו אפוא השם חג, שמשמעו הוא על מהות החודש, שהינו השלמת כל חלקי הבריאה המתקבצים מראש השנה, והמלכתנו את הקב"ה על כל חלקים אלה, באמצעות השבחים שאנו משבחים אותו.

עוד נקרא החג 'זמן שמחתנו' וכן 'חג האסיף', ושני שמות אלו קשורים זה בזה: חג האסיף נקרא כך, על שם שבו אוסף האדם כל מיני מאכל שקצר בעת חג הקציר, ועתה מכניס הוא היבול לביתו.

היבול - גדל באמצעות קשר שמימי באמצעות מלאכים, המכים על כל עשב ועשב ואומרים לו 'גדל'. עתה, אם מכניסים את השמחה אל חג האסיף, מתחזק כוח ה'מלאך' שבמזון (כי 'מלאך' אותיות 'מאכל' ושניהם גימטרייה "סוכה") ואז האדם לא ייזק מן המאכלים שיאכל (ולא יחלום חלומות שמקורן בשדים, ולא במלאכים, ויתגברו מהם תאוותיו הגשמיות).

לכן נקרא סוכות גם 'זמן שמחתנו', כי המלאכים מתחזקים על ידי השמחה, בעת אסוף המאכלים, והשמחה תמנע מכוחות שאינם מצד הקדושה להתדבק במאכלים.

מה יש בהן, בדפנות הסוכה ובצל סוכה, שעוטר אותנו? האם זו מצווה גשמית בלבד, של 'תשבו כעין תדורו', שכוחה הוא בעצם קיום ציוויה מפי הש"י, או שמה יש בה רבדים אמוניים ושכבות שעלינו להעמיק כדי לזכות ולגלות את אורם?

מטרתו של חג הסוכות היא להעלות את הארצייות, "באספק את מעשיך מן השדה", כלפי מעלה. כך אנו מקבלים את הקדושה לחיים המעשיים, מתוך הכרה, ענווה ושמחה כלפי השם.

הזהר הקדוש מכנה את הסוכה בשלשן חיבוק הנעשה ביד ימין. דהיינו, השכינה הקדושה מחבקת את נשמות ישראל בחג הסוכות ביד ימינה, כביכול, כמו שדוד המלך ע"ה משבח (תהילים קל"ט) "תסוכני בבטן אמי". ולחיבוק זה זוכים, רק כאשר אדם מקדש עצמו בדיבורי התפילה שיוצאים מפיו. כוח התפילה, הוא מעין דמעין אותו כוח שבו הקדוש ברוך הוא ברא את כל העולמות, "בדבר השם שמים נעשו, וברוח פיו כל צבאם".

לחיבוק זה זוכים, על ידי שמירת כל מוצאי האדם, ולא רק בשמירה גרידא על קדושת הפה. למעשה, זכינו לשבעה קני מנורה שעלינו לשמרם, ולהאיר בהם בקדושה את שבעת הנרות: הלא הם שבעת כלי החושים, שתי אוזניים, שתי עיניים, שני נחיריים והפה. רק לאחר שהאדם מקדש את שבעת הנרות הללו, זוכה הוא לאורה של הסופה, הסוכה בבחינת רוח הקדוש ושפע אלוהי כה גדול, עד שאין המוח האנושי יכול לסובלו - ומגודל היקפו, אינו חודר אורו אל מוח האדם אלא מקיף את המוח, ומכאן השם 'אור המקיף'.

חלק מניסיון הסוכה, הוא שיאמין היהודי בקיומו של אור המקיף הזה, דבר שאינו רואהו משום היותו כה רוחני, מרומום ונשגב - הישר מהשכל האלוהי והשפע האלוהי, ולכן מנסה אותו הקב"ה דווקא במצווה זו. וכן להיפך, כפי שמביאה הגמרא בריש מסכת עבודה זרה, שלעתיד לבא השם יתברך ייתן לגויים מצווה קטנה וסוכה שמה ויוציא חמה מנרתיקה ומבעטין בסוכה ויוציאין. היינו, שבעטים בכל המושג הנקרא מקיף קדושה וסוברים שאין דבר רוחני שכזה יכול להקיף את המוח האנושי.

ביאור שמות החג

כמה וכמה שמות לחג הסוכות, ויש להבין את עומקם של דברים, לצד העמדת הדברים כדרכנו, בדרך המעשה אשר יעשה אותם האדם וחי.

ראשית, כשהתורה מזכירה סתם כך 'חג' הכוונה

שמחה לצד

רצון
השם
בעומק
הפרשה

עניין השמחה בסוכות ובשמיני עצרת - להשפיע שמחה לכל השנה

בסוכות שתקנו אנשי כנסת הגדולה לומר זמן שמחתנו. ולהבין הטעם למה דייקא בסוכות זמן שמחתנו יותר משאר המועדים שהמה לשמחה. ובדאי הזמן מיוחד לזה בחג הסוכות כמו בפסח זמן חירותנו שיצאנו ממצרים. ובשבועות זמן מתן תורתנו משום מתן תורה.

יש לומר דזה למדו מלשון הכתוב, כי בפסח לא נזכר בתורה שום לשון שמחה, רק ועשית פסח לה' אלקיך, וזלת בחג השבועות נאמר ושמחת לפני ה' אלקיך. כי בפסח הגם שהיה להם הארת פניו ית' אמנם מפני שהיה רק לשעה ומיד נכסה מהם, לכן לא נזכר שם שום לשון שמחה, עד חג השבועות שנגמר עסק של יציאת מצרים בשלימות במתן תורה - ולכן נאמר "ושמחת לפני ה' אלקיך" היינו שמוזה נולד השמחה בלב, מצד שהגיענו עד לפניו יתברך.

וכידוע שכל המקראי קודש נעשה הרשימה שמאז, לדורי דורות, בהגיע הזמן הזה בכל שנה. והנה בחג הסוכות נאמר ג"כ ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים בהד' מינים, והיינו ג"כ השמחה שנוולד בלב לאחר מחילת העוונות ביה"כ, וזכינו בזה לבוא לפניו ית' בלי מסך המבדיל.

ועל זה אנו משמחים לפניו ית' בהד' מינים, כדאיתא במדרש (פ' אמור) מאן דנסיב בעיין ביד' אינון ניצוחיא.

אמנם עוד יש נוסף בחג הסוכות לשון "ושמחת בחגך". והיינו שמחה מיוחדת מהש"ת המשמר אותנו מצד קדושת החג מהאור מקיף של מצות הסוכה. ולזה נקבע שם מיוחד על חג הסוכות להיותו נקרא "זמן שמחתנו".

ובפסיקתא מחשב שלש פעמים לשון שמחה שזכר בתורה"ק על חג הסוכות, והיינו גם "והיית אך שמח" שדרשו חז"ל (סוכה מה). מזה לרבות יו"ט אחרון של חג לשמחה. והיינו, כי באמת גם יום שמיני עצרת השמחה שלו משורש קדושת חג הסוכות, כדאיתא במדרש, ששמיני עצרת הוא קליטת קדושת חג הסוכות כמו חג השבועות - הגמר מקדושת חג המצות.

והיינו שמשמחת קדושת חג הסוכות נקבע ונקלט השמחה בשמיני עצרת על כל ימות השנה, וזה מה שרמז בפסוק "והיית אך שמח" כי תיבת 'אך' הוא לשון מיעוט, והיינו שנעשה קיום והויה לבחינת השמחה הנשפע בחג הזה, להיות השארה מועטת, שיישאר ממנה הרשימה להיות נקבע השמחה בלב על כל ימות השנה.

(פרי צדיק, סוכות, ח)

סוכות כנגד יעקב - שלא ישקע בתאוות האכילה

סוכות, כנגד יעקב וכו', בהיות כי סוכות זמן האסיף וביתו מלא כל טוב כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב יותר משאר ימות השנה, וכבר נזכר לעיל (בסי' מ"ז) כי המאכל והמשתה מביא האדם לידי גסות הטבע וגובה הלב ויבא מזה שישכח את הש"י כמו שאמר משה רבינו ע"ה (דברים ח, יב-ד) פן תאכל ושבעת וגו', ורם לבבך ושכחת את ה', על כן אמר סוכות כנגד יעקב דכתיב ביה (בראשית לג, ז) ולמקנהו עשה סוכות.

והוא על דרך שכתב בעל שבילי אמונה (נתיב ו) על פסוק (משלי יב, ז) יודע צדיק נפש בהמתו זה לשונו שם, רצה לומר כי הצדיק שובר נפש הבהמית שבו כמו (שופטים ח, טז) ויודע בהם אנשי סוכות. ויש מפרשים, יודע צדיק נפש בהמתו, שהצדיק הוא יודע איכות שתופה בחומר בהמיותו ומנהיגה בהנאותיה כפי הכמות הראוי לה מהם, עד כאן לשונו.

אף כאן אמר, למקנהו עשה סוכות, לפי עשה תיקון, כמו (בראשית א, ז) ויעש אלהים את הרקיע, ועשתה את צפרניה (דברים כא, יב), רצה לומר תיקון נפש הבהמית שלו הנרמז במלת ומקנהו. סוכות רצה לומר, כמו שהסוכה היא דירת עראי ושעור מצומצם רק שתהא מחזקת ראשו ורובו ושלחנו והם ז' טפחים על ז' כמוזכר בפוסקים, כך היתה אכילתו של יעקב אבינו ע"ה הנרמז במלת מקנהו כדלעיל כל ימיו אכילת עראי ושיעור מצומצם כדי חיו פת במלח ומים במשורה כדי ללמוד תורה, כי לא בקש כי אם לחם לאכול ובגד ללבוש (בראשית כה, כ).

על כן אמרו סוכת כנגד יעקב, כלומר יזכור כל אדם מה שנאמר אצל יעקב ולמקנהו עשה סוכות על הדרך הנזכר, ואז לא יכוון ברבוי סעודתו ביום טוב אל מלוי הבטן והנאות הגרון בלבד שהוא מצד נפש הבהמית, רק יכוין ג"כ בזה לעורר כחות הגופניות כדי שיעורר הכח הנפש...

(של"ה, עשה"ד, סוכה, נר מצוה)

בסוכה נטמן מעוונותי - רק למי שדבוק בה

ענין הגנה שבסוכה, דהנה העוונות מתכפרין בר"ה ויוהכ"פ, וידוע לשון רש"י דכפרה היא לשון סילוק וקינוח, והיינו דמוכל עבירה נברא מלאך משחית והוא עצמו הוא המייסר את האדם בסוד תיסוך רעתך, וכאמרם ז"ל כל העובר עבירה מלפנתו ומוליכתו לגיהנם, ולשון מלפנתו היינו שדבוקה ב', וכפרה שהיא סילוק וקינוח היינו שנתפרדה ממנו העבירה ואיננה עוד דבוקה בו, ומ"מ מציאות העבירה עדיין לא נעדרה לגמרי, ע"כ עדיין רודפין אחר האדם להכניס בו מחשבות רעות, וללכוד אותו בהרמץ אף שהוא עומד בחוץ...

ולזה באה מצות סוכה שהיא האדם מוטמן בסוכה שהיא כולה שמות הקדושים, וחל שם שמים על הסוכה, וממילא אין כחות החיצונים יכולין ליכנס שמה, וכענין שכתוב לא יגורך רע, וכמו שהגיד כ"ק אדמו"ר הר"ם זצלה"ה מגור בדברי הזוה"ק דמאן דלאו הוא עיקרא ושורשא דישראל יפיק גרמי' מציאל דמהימנותא, שהכוונה על כחות הרעים ומלאכי משחית עכ"ד, ונראה שלא לבד שאינם יכולין לכנס להסוכה אלא שאינם יכולין להביט כלל להסוכה, כי עיניהם טרוטות מחמת אור הגדול המאיר בסוכה, וא"כ איש שטמן בסוכה הוא מוסתר מעיניהם לגמרי...

...אך כל זה למי שהסוכה קולטתו, וכבר הגדנו שהסימן הוא אם מוצא קורת רוח בהסוכה ונהנה ממנה א"כ הוא דבוק בהסוכה, ובאם לאו איננו דבוק בה, כברש"י סנהדרין (י"ה). שבאינו נהנה איננו דבוק בו, וא"כ נחשב עדיין עומד מבחוץ, כי אפ"ל חיצוניותו בסוכה, פנימיותו איננו שמה, וממילא דעתו מבחוץ, ומקום שדעתו של אדם שם, נחשב כאלו גם גופו שם.

(שם משמאל סוכות תרפ"א)

באותה עת שָׁרר בְּסַמְרֶקָנְד מַחְסוֹר חֲמוּזר בְּצִמְיָגִים לְגִלְגְלֵי מַשְׁאִיזוֹת, וְהַדְבָר גָּרַר הַשְׁבֵּתָה מִתְמַשְׁכֵּת שָׁל מַפְעֵל גְּדוֹל בְּעִיר. ר' רְפָאֵל מָהֵר לָנִסֵּעַ לְבִירָה, טַשְׁקֵנְט. שָׁם, בְּעִזְרַת קָצִין בְּכִיר בְּצַבָּא, הִצְלִיחַ לְקַנּוֹת מְלֵאֵי גְדוֹל שָׁל צִמְיָגִים. לְפָנֹת בְּקָר כְּבֵר הָיוּ הַצִּמְיָגִים בַּחֲצַר הַמַּפְעֵל הַמְשֻׁבָּת

סיפור של שבת

שומחת התורה שגברה על הסובייטים

נהג המשאית המקורטעית הפתע למראה השער הסגור של הקולחוז (משק שתיפי): "לרגל שמחה משפחתית, יסגר המחסן מהיום, רביעי, בשעה 13:00, עד יום ראשון, ב-7 בבקר".

הנהג סגן ג'וזף נרגו. "איפה נשמע דבר כזה?!", הלם בכעס על ההגה. מי שמע על קולחוז שמשבת לארבעה ימים לרגל שמחה משפחתית? ומה יהיה על יבול העגבים שפמלא את תא המטען. הרי לא יתכן להחזיר את הסחורה לפרמים, או להשאיר אותה בפמלאית בחם הלוחט.

הוא ירד מהמשאית, התקרב אל השער הנעול והשקיף אל תוך הקולחוז. נפש חיה לא נראתה. מה יעשה?! אכן, גם הוא אשם, שאחר את מועד האספקה, אבל פגעת עליו לדחוף על הארוע.

נאו הבחין פי השער אינו נעול. הוא פתח אותו לרוחה, הוביל את המשאית פנימה, ופרק את התוצרת סמוך למחסן. פשטים חש הקלה. האשמה תפול עכשיו על החבר חודידטוב.

לקחרת פנה אל המשרד הפמנה על הקולחוזים באזור סמרקנד, וספר את אשר ארע. הפנהלה הנהן בפנים חמוזות סבה. מעולם לא אחד את החבר רפאל חודידטוב, היהודי האדוק, והנה נפלה לידו הזדמנות פז.

"תודה לך, חבר, על נאמנותך", אמר לנהג. "כבר מחר בבקר אשליח פקח שיבדק מה עלה בגורל התוצרת החקלאית שהבאת".

הנהג חש הקלה גדולה. היאים שרחרף מעל ראשו העבר אל הפנהלה היהודי של הקולחוז.

פשלהף הנהג נזפר הפנהלה פי מפעם לפעם נתקבלו תלונות דומות, על השבתת העבודה בתנה השתופית בחגים יהודיים. הפעם חודידטוב הגדיש את הסאה.

לקחרת התציב פקח נמרץ בשערי הקולחוז. הוא מצא את השער הסגור ועליו השלט המפליל. שום תכונה לא נראתה בתיה. האיש נכנס פנימה וראה את ארגוני העגבים, שהחלו להביאש. המבקר הענה את פניו בגעל. מה מתרחש בקולחוז הזה!

בעודו מתהלך בשטח הגיעו לאזניו קולות שירה.

שחר של יום חדש הקיץ על סמרקנד. הפיפמן התפפם משפחותו, ופנה אל משרד הממנה, שצפה בקציר ריח לממציאים.

גם רפאל החל לתכנן את צעדיו. אמנם בתושיתו הצליח לעכב את הדוחה, אך ברור פי זה יגש. עליו לפעל בחכמה.

באותה עת שָׁרר בְּסַמְרֶקָנְד מַחְסוֹר חֲמוּזר בְּצִמְיָגִים לְגִלְגְלֵי מַשְׁאִיזוֹת, וְהַדְבָר גָּרַר הַשְׁבֵּתָה מִתְמַשְׁכֵּת שָׁל מַפְעֵל גְּדוֹל בְּעִיר. ר' רְפָאֵל מָהֵר לָנִסֵּעַ לְבִירָה, טַשְׁקֵנְט. שָׁם, בְּעִזְרַת קָצִין בְּכִיר בְּצַבָּא, הִצְלִיחַ לְקַנּוֹת מְלֵאֵי גְדוֹל שָׁל צִמְיָגִים. לְפָנֹת בְּקָר כְּבֵר הָיוּ הַצִּמְיָגִים בַּחֲצַר הַמַּפְעֵל הַמְשֻׁבָּת.

מנהל המפעל לא ידע את נפשו. הוא הרעיף שבחים על ראשו של רפאל, על התושיה והאכפתיות שלו. משם מהר ר' רפאל לקולחוז, וכצפוי מצא שם זמון לברור דוחף במשרד הפמנה על הקולחוזים.

קיתון של צוננים הטיח בכיר לעברו: "ארבעה ימים השבת הקולחוז בגלל החג והשבת שלכם! חגגתם והתהוללתם ורמסתם ברגל גסה את ערכי העמל הקומוניסטיים!".

רפאל העמיד פני נעלב. "אינכם מתביישים להאשים אותי?", תקף. "איש מלבדי לא נקרף אצבע כדי לפתור את משבר הצמיגים. רק אני נסעתי לטשקנט והבאתי את הצמיגים החדשים. מפעל שלם חזר היום לעבודה מלאה בזכותי. זו התודה שפגיעה לי?".

הוא הניח מול פרוצופו הקמום של איש השלטון את מכתב ההוקרה שקבל זה עתה ממנהל המפעל. האיש הקהם מלות התנצלות, ושגר הוראה לאנשי צוות: "מהיום איש לא יעו להטפל לקולחוז של האזור הנאמן והמסור חודידטוב!".

(שיחת השבוע 1711, עפ"י אדם שלום)

הוא החל ללכת בעקבות הצלילים ושמע בברור זמר עליו, מלנה מחיאות פה והלמות רקוד קצובות.

הפקח פתח את הדלת וראה המון אדם צוהל באולם שבלב הקולחוז. אנשים העבירו ספרי תורה מיד ליד, והניפו אותם מעל ראשי הרוקדים. האיש חרק את שניו בכעס. כל חלקי הפגל התחברו. החשוכים האלה, האדוקים, שלא גלו את האור הקומוניסטי, הרהיבו עז לחגג את ימי שמחת תורה ולהתבטל מעבודה. איך הם מעיזים!

הוא פסע בצעדים נמרצים למרפז האולם וחבט בשלחן העיץ. דממה השתררה. תחלה החוגגים לא הבחינו בו כלל, ועתה נראו אותות ההלם היטב על פניהם. "היכן הפנהלה?", צעק הפקח.

רפאל חודידטוב התציב מולו. "מחר תתציב לחקירה במשרד הק"פ. כדאי לך להכין תשובות משכנעות להתנהגות הפושעת של הקולחוז שגנהולך!", הטיח בו הפקח.

פחד גדול מלא את הנוכחים. ברגע אחד השבתה השמחה והתחלפה בחרדה גדולה. להפתעת כלם התקרב רפאל אל הפקח, חבקו בחם וקרא: "ברוך הבא! כמה שמחים אנו לראותך משתתף בשמחתנו!".

בטרם הספיק הלה להתעשת הוסיף רפאל ואמר: "הלא יהודי אתה, כמונו. היום חג שמחת תורה! עזב את התבלים, ונחגג יחד. על כל השאר נוכל לשוחח אחר-כך!".

בקבוק וודקה הובא מיד, וצלוחית תקרבת הגשה לפני האיש. האוירה המתונה נשברה. הפקח נסתר באוירת החג, לגם מלוא הכוס מהודקה ונהנה מהתקרבות. עוד פוס, ובשלישית כבר היה שתי לגמרי. פעבר זמן השתרע על הספסל ושקע בתרדמה. החגיגה נמשכה פעת בשלוח עד שעת ערב מאחרת.

שאלות השבוע

שאלות שבועיות לעידוד ורכישת ביקאות בפרשת השבוע ובמפרשי התורה

||| אור החיים

- מצד מה הצליח משה לקנות העונה והסבלנות?
 - א מצד רבנו היה סבלן ועניו מצד עצם טבעו
 - ב מצד אבותיו הגדולים קנה מידות אלו
 - ג כל התעצמותו, היו מתוך התגברות יראת ה'
- ויהי בישרון מלך, בהתאסף, מכאן רמז רבנו?
 - א שאין מומנים את המלך אלא ע"פ ב"ד של שבעים ואחד
 - ב שצריך שיהיו ציבור מרוצים ממנו
 - ג שתי התשובות נכונות
- מה משמעות "אשר ניסיתו במסה"?
 - א שעמד בניסיון שניסהו ה'
 - ב שבשונה מכל השבטים הוא לא ניסה את ה'
 - ג שחכמיהם מוליכים ומנהיגים אותם בדרך טובה
- "לבנימין אמר", מי אמר תיבת 'אמר'?
 - א משה רבנו עצמו
 - ב הם דברי הכתוב
 - ג כל השבטים אמרו זאת כאחד
- "שמח זבולון בצאתך", מדוע?
 - א כי בודאי יצליח, אחר שהוא שליח מצוה לזון לומדי תורה
 - ב כי גם אם לא יצליח הנה שכרו איתו שמור לו בעוה"ב
 - ג כי גם בעניני עולם הזה אפשר ומותר לשמוח

||| ספר החינוך

{שאלות ע"פ ספר החינוך במצוות חג הסוכות}

מצוה שכה

- האם אשה חייבת בישיבה בסוכה?
 - א חייבת
 - ב פטורה
 - ג רבנו מביא מחלוקת תנאים בזה
- מה זוכים ע"י הישיבה בסוכה
 - א לזכור נפלאותינו, ונזהר במצוותינו
 - ב נהיה ראויים לקבלת הטובה מאתו
 - ג שתי התשובות נכונות

מצוה שכד

- איזו מצוה מזכיר רבנו שדומה לארבעת המינים?
 - א תפלין
 - ב ישוב ארץ ישראל
 - ג תרומות ומעשרות
- למה דומה ה'הדס'?
 - א לעינים
 - ב לשפתיים
 - ג לעמוד השדרה

מצוה שכ

- בזכות הקרבת מוסף של סוכות?
 - א יתמעטו שונאיהם של ישראל
 - ב יתמעט כוחו של היצר הרע
 - ג זוכים ישראל למחילת עוונותיהם

||| רש"י

- אף חובב עמים, מי הם העמים?
 - א עשו וישמעאל
 - ב האבות והאמהות
 - ג השבטים
- ויהי בישרון מלך, מי היה המלך?
 - א הקב"ה
 - ב משה רבנו
 - ג אברהם אבינו
- למה היתה דומה ברכתו של משה?
 - א לעשרת הדברות
 - ב לברכות שבפרשת בחוקותי
 - ג לברכתו של יעקב אבינו
- "בכור שורו" - מי הוא זה?
 - א יהושע בן נון
 - ב עוג - שכוחו קשה כשור לכבוש כמה מלכים
 - ג יששכר, שהיה שור לעול בעסק התורה
- אשריך ישראל, מדוע
 - א שזכו ואמרו נעשה ונשמע
 - ב בכך שבכו כשנפטר משה רבנו
 - ג בכך שכל הברכות שלהם

||| רמב"ן

- מדוע פתח והזכיר תואר "איש האלוקים"?
 - א ללמד כי הוא גדול בבית פרעה, וזה לקנות קנין גדול
 - ב להגיד כי תפלתו וברכתו מקוימים ומקובלים בשמים
 - ג להורות כי בנבואה דיבר ולא מעצמו באו הדברים
- למה רומזת המילה 'וזאת'?
 - א לברכה שהיא התורה, והיא הברית
 - ב למצוות עשה שבתורה
 - ג לחוקים שאין טעמם ידוע
- מי הם הרמזים ב"קהלת יעקב"?
 - א הם הגרים הנלוים על ה' לשרתו
 - ב שבט לוי שעוסק בתורה
 - ג כל עם ישראל קרויים כן
- מה טעם לברכת "ברך ה' חילו"?
 - א שירבו ולא ימעטו בבואם אל הקודש
 - ב שירבו ולא ימעטו בצאתם למלחמה
 - ג שתי התשובות נכונות
- מי התגורר בסוף ארץ ישראל?
 - א אשר
 - ב נפתלי
 - ג דן

||| מקרא

- איך כונה משה בפרשתנו
 - א איש האלוקים
 - ב עבד ה'
 - ג שתי התשובות נכונות
- מה סדרן של המתברכים אחרי יהודה?
 - א ראובן, לוי ויששכר
 - ב לוי, בנימין ויוסף
 - ג שמעון, לוי, יוסף ובנימין
- מי התברך ב"ומשפטיו עם ישראל"?
 - א שבט יששכר
 - ב שבט גד
 - ג שבט לוי
- מי לא נזכר במפורש בברכות של משה?
 - א שמעון
 - ב מנשה ואפרים
 - ג שתי התשובות נכונות
- על מי נאמר "ירורו משפטיך ליעקב"?
 - א שבט לוי
 - ב שבט יששכר
 - ג שבט יהודה

||| תרגום אונקלוס

- מה פרוש איש האלוקים
 - א עבד ה'
 - ב נביא ה'
 - ג אהובו של ה'
- "יהי מגן עֲלוֹהֵי", הוא תרגום של?
 - א בהם עמים ינגח
 - ב ועור מצריו תהיה
 - ג חופף עליו
- בארצו של מי תשרי השכינה?
 - א יהודה
 - ב בנימין
 - ג זבולון
- בטח בדה, "עיני יעקב"
 - א כמו הברכה שברך אותם יעקב
 - ב ישבו בבטח ובשלוח, כמו שישב יעקב
 - ג כמו המעיין שיעקב פתח והשקו ממנו כל העדרים
- ואתה על במותימו תדרוך
 - א הכוונה לכפות הידים
 - ב מפרקת הצוואר נמשל לבמה
 - ג מחלוקת רש"י והתרגום

במדור זה יוצגו מדי שבוע השאלות של 'מה אהבתי' בששה מסלולים שונים.
 לומדים את הפרשה, מתקשרים לקו מה אהבתי, 0795-100-200
 עונים על 'שאלות השבוע' ונכנסים להגרלות הענק מדי שבוע

מה עושים ביום שישי?

- (v) קניות לבית
- () אקרוז "לנים מקרא"
- () אצחצח נצאיים
- () אחטק לקיות אלספ
- () אפכין ניות לבת
- () אכויין לעון לבת
- () אמלא את פתיחם
- () אפתקלי אצנות תלובות א"מפ אפבת"

0795-100-200

